

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
“ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ”
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ 2006

Підготовлено доцентом кафедри економіки *О. О. Довженко*

Затверджено на засіданні кафедри економіки
(протокол № 10 від 23.01.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Довженко О. О. Методичні матеріали до семінарських занять з дисципліни “Основи економічної теорії” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2006. — 22 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, плани семінарських занять, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Основи економічної теорії” вивчає загальні закономірності економічної організації суспільства, ринковий механізм господарювання, організаційно-правові форми підприємництва, роль і функції держави в ринковій економіці, проблеми перехідної економічної системи, форми міжнародних економічних відносин у контексті інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя в сучасному світі.

Важливою формою опанування курсу є семінарські заняття, які органічно поєднують самостійну роботу студента з колективно-індивідуальною аудиторною роботою.

Мета методичної розробки — допомогти студентам у самостійній підготовці до семінарських занять, які передбачають:

- уміння самостійно знаходити, опрацювати та узагальнювати інформаційні потоки в галузі економічних знань;
- ефективне засвоєння тем курсу на основі поглибленого розгляду вузлових питань;
- організацію творчих дискусій щодо неоднозначних і складних проблем економічної теорії та господарської практики;
- здобуття практичних навичок застосування знань з економічної теорії для ефективного вирішення господарсько-управлінських проблем.

Для цього кожна тему курсу структуровано у вигляді плану семінарських занять, запропоновано теми фіксованих виступів, які поглиблюють знання окремих питань економічної теорії і господарської практики України, дається перелік основних понять і категорій щодо кожної теми, список рекомендованої навчальної літератури. До кожної теми додаються практичні завдання, які доцільно використати для самоперевірки знань, поглибленого самостійного вивчення окремих питань курсу, підготовки до диспутів і дискусій на семінарських заняттях.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1

Тема. Предмет і метод економічної теорії

1. Основні етапи розвитку економічної теорії.
2. Еволюція визначень предмета економічної теорії. Сучасне визначення предмету науки.
3. Методи дослідження економічних процесів і явищ.
4. Функції економічної теорії. Економічна теорія і господарська практика.

Основні поняття та категорії:

економія, економіка, економічна теорія, політична економія, меркантилізм, фізіократизм, класична економічна теорія, марксистська політекономія, маржиналізм, неокласичний напрям, кейнсіанство, інституціоналізм, монетаризм, неокласичний синтез, предмет і метод науки, наукова абстракція, економічна категорія, економічний закон, економічне моделювання, позитивні і нормативні судження в економічній теорії, економічна політика.

Література [1; 3; 5; 6; 9; 10; 12]

Фіксовані виступи.

1. Сучасні тенденції економічної думки.
2. Місце економічної теорії в комплексі економічних наук.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте внесок видатних економістів-теоретиків у розвиток економічної теорії.
2. Обґрунтуйте спільне і різне в законах природи та економічних законах.
3. Сформулюйте власне розуміння позитивного і нормативного підходів в економічній науці.
4. Зв'язок між економічною теорією і економічною політикою.
5. Як відбивається приналежність економічної теорії одночасно до системи економічних наук і до системи наук про суспільство на з'ясуванні функцій цієї науки?

Семінарське заняття 2

Тема. Загальні проблеми економічного розвитку

1. Економічні потреби суспільства та закон зростання потреб.
2. Економічні ресурси та фактори суспільного виробництва.
3. Економічна модель “крива виробничих можливостей”, ефективність економіки.
4. Економічні інтереси, їх сутність, структура та взаємодія.

Основні поняття та категорії:

потреби, економічне благо, закон зростання потреб, структура потреб, суспільне виробництво, праця, робоча сила, земля (природні економічні ресурси), капітал, підприємництво, фактори виробництва, відносна обмеженість економічних ресурсів, виробнича, розподільча та соціальна ефективність, проблема економічного вибору, альтернативні витрати (вартість), економічний інтерес.

Література [2; 3; 5; 6; 9; 11; 12]

Фіксовані виступи.

1. Необхідність і проблеми гуманізації сучасного виробництва.
2. Проблеми і шляхи підвищення ефективності виробництва в Україні.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте динаміку структури потреб у процесі переходу від індустріального до постіндустріального суспільства.
2. Сформулюйте ознаки класифікації економічних ресурсів. Що означає постулат економічної теорії про обмеженість економічних ресурсів?
3. Поясніть сутність проблеми вибору, що постає перед будь-якою економікою при визначенні траєкторії соціально-економічного розвитку.
4. Поясніть зв'язок між основними ланками спонукальних чинників до економічної діяльності та місце економічних інтересів у цій системі.

Семінарське заняття 3

Тема. Економічні системи суспільства

1. Проблема періодизації економічного розвитку.
2. Сутність та основні структурні елементи економічної системи.
3. Типи економічних систем.
4. Основні риси і зміст перехідної економічної системи.

Основні поняття та категорії:

суспільно-економічна формація, цивілізація, економічна система, продуктивні сили, господарський механізм, економічні відносини, спонтанний та ієрархічний способи координації економічної діяльності людей, традиційна економіка, адміністративно-командна економічна система, змішана економіка, перехідна економіка, соціальне ринкове господарство.

Література [1; 3; 6; 8–10]

Фіксовані виступи.

1. Цілі економічної системи.
2. Місце і роль людини в економічній системі.
3. Національні моделі економічних систем.

Практичні завдання.

1. Сформулюйте відомі Вам визначення економічної системи.
2. Охарактерізуйте взаємоз'язок між економічним устроєм, економічною конституцією, економічною системою і соціально-політичним середовищем у суспільстві.
3. Обґрунтуйте фундаментальні цілі економічної системи суспільства.
4. Основні пріоритети економічних перетворень у контексті європейського вибору України.

Семінарське заняття 4

Тема. Відносини власності в економічній системі

1. Власність як економіко-правовий комплекс відносин.
2. Відносини власності у змішаній економічній системі.
3. Типи, форми і види власності.
4. Роздержавлення і приватизація власності в перехідній економічній системі.

Основні поняття та категорії:

економічна власність, право власності, суб'єкти і об'єкти власності, типи, форми і види власності, інтелектуальна власність, трансакційні витрати, належність, володіння, користування, розпорядження, привласнення.

Література [4; 6; 7; 9–13; 15]

Фіксовані виступи.

1. Трансформація відносин власності в Україні.
2. Інтелектуальна власність як базове поняття сучасної економіки.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте внутрішню структуру власності.
2. Поясніть сутність і взаємозв'язок між юридичним та економічним змістом власності.
3. Обґрунтуйте відповідь на питання про особливості інтелектуальної власності.
4. Обґрунтуйте необхідність трансформації власності при переході від адміністративно-командної до сучасної соціальної ринкової економічної системи.
5. Які форми і види власності існують в сучасній ринковій економіці?

Семінарське заняття 5

Тема. Еволюція форм організації суспільного виробництва

1. Натуральне і товарне виробництво.
2. Товарна форма економічного блага. Властивості товару.
3. Еволюція теорії вартості товару.
4. Закон вартості та його функції.

Основні поняття та категорії:

суспільний поділ праці, економічна відособленість, економічні і неекономічні блага, товар, споживча вартість, вартість (цінність), форма вартості, трудова теорія вартості, користність і гранична корисність, просте і розвинене товарне виробництво, закон вартості, маржиналістська теорія вартості (цінності) товару, теорія трьох доходів виробництва.

Література [3; 5–7; 9–11; 13]

Фіксовані виступи.

1. Специфіка інформації як економічного блага.
2. Четвертий і п'ятий великі поділи праці.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте класифікацію суспільного поділу праці за видами і формами.
2. Розкрийте основні положення теорії факторів виробництва як однієї з концепцій вартості товару.
3. Поясніть зміст категорій маржиналістської теорії вартості.
4. Які новітні явища і тенденції відображують розвиток товарних відносин у сучасних умовах?

Семінарське заняття 6

Тема. Теорія грошей і грошового обігу

1. Теорії виникнення і сутності грошей.
2. Функції грошей та їх еволюція.
3. Грошові системи та їх типи. Демонетизація золота.
4. Грошовий обіг і грошова маса. Закон грошового обігу.

Основні поняття та категорії:

раціоналістична (державна) та еволюційна теорії виникнення грошей, кількісна теорія грошей, металістична теорія грошей, міра вартості, ціна товару, масштаб цін, засіб обігу, засіб платежу, засіб нагромадження, світові гроші, демонетизація золота, ліквідність, грошова система, грошові агрегати, чек, кредитна картка, електронні гроші, валютний курс, конвертованість валюти.

Література [1; 4–7; 9–11; 13]

Фіксовані виступи.

1. Коротка історія грошей України.
2. Еволюція системи валютних відносин.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте основні положення і висновки еволюційної теорії походження грошей.
2. Визначіть історичні передумови і сутність кількісної теорії грошей.

3. Поясніть причини і сутність процесу демонетизації золота як основи переходу від товарних до нетоварних грошей.
4. Охарактеризуйте сутність структурування грошової маси в сучасних умовах.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Ринок як форма функціонування товарного виробництва

1. Об'єктивні засади ринку.
2. Суб'єкти та об'єкти ринкових відносин.
3. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Функції ринку.
4. Інфраструктура ринку.

Основні поняття та категорії:

економічна свобода, конкуренція, модель економічного кругообігу, функція ринку, провали (фіаско) ринку, структура ринку, суспільні блага, домогосподарство, підприємство (фірма), зовнішні ефекти (екстерналії), товарна біржа, фондова біржа, біржа праці, аукціон, ярмарок, кредитна система, Торгово-промислова палата, страхова фірма, аудиторська фірма.

Література [3; 5–12]

Фіксовані виступи.

1. Формування ринкової інфраструктури в Україні.
2. Проблеми розвитку фондового ринку в Україні.
3. Теоретичні засади управління об'єктами державної власності.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте сучасні моделі ринкового господарства і основні фактори, що впливають на їх формування.
2. Розкрийте співвідношення між загальною та спеціалізованою інфраструктурами ринку.
3. Назвіть і поясніть прояви провалів (фіаско) ринку.
4. Охарактеризуйте критерії класифікації структури ринку.

Семинарське заняття 8

Тема. Локальний ринок: взаємодія попиту і пропозиції

1. Ринковий попит і фактори, що його визначають. Закон попиту.
2. Фактори ринкової пропозиції. Закон пропозиції.
3. Модель ринкової рівноваги.
4. Поняття еластичності в економіці.

Основні поняття та категорії:

криві попиту і пропозиції, закон попиту, закон пропозиції, нецінові фактори попиту і пропозиції, зміна обсягу попиту (пропозиції), зміна в попиті (пропозиції), ринкова рівновага, ефект Пігу, цінова еластичність попиту (пропозиції), перехресна еластичність попиту, еластичність попиту за доходом, “стеся” ціни, “підлога” ціни.

Література [1; 5; 6; 9–11; 13]

Фіксовані виступи.

1. Формування системи сучасних ринкових відносин в Україні.
2. Взаємозв'язок товарного і грошового обігу в ринковій економіці.

Практичні завдання.

1. “На ринку кукурудзи попит часто перевищує пропозицію, а пропозиція інколи перевищує попит”. “Ціна на кукурудзу зростає і падає зі змінами на пропозицію і попит”. В якому із наведених тверджень терміни “попит” і “пропозиція” використовуються правильно, а в якому – неправильно?
2. Нехай попит на товар задано рівнянням $P = 10 - 0,2 Qd$, а пропозиція – $P = 2 + 0,2 Qs$, де P – ціна товару, а Qd і Qs – обсяги відповідно попиту і пропозиції. Визначіть параметри рівноваги на цьому ринку; рішення зобразити графічно.
3. Магазин реалізує 200 кг яблук на день за ціною 1,5 грн. Як зміниться обсяг реалізації і виручка магазину, якщо ціна зменшиться на 10 %, а коефіцієнт цінової еластичності попиту на яблука становить 2?

Семінарське заняття 9

Тема. Конкуренція і монопольний фактор у ринковій економіці

1. Конкуренція як невід’ємний атрибут ринку.
2. Форми і методи ринкової конкуренції.
3. Сутність і види монополізму.
4. Антимонопольне законодавство та антимонопольна політика.

Основні поняття та категорії:

цінова і нецінова конкуренція, методи конкурентної боротьби, чесна і нечесна конкуренція, досконала і недосконала конкуренція, монополія, монопсонія, олігополія, дуополія, монополістична конкуренція, концентрація і централізація виробництва та капіталу, монопольна влада, цінова дискримінація.

Література [5–7; 9; 10; 13]

Фіксовані виступи.

1. Регулювання діяльності суб’єктів природних монополій в Україні.
2. Державна антимонопольна політика та її реалізація в Україні.

Практичні завдання.

1. Назвіть критерії класифікації форм і методів конкуренції.
2. Охарактеризуйте сутність процесів концентрації, централізації та комбінування виробництва і капіталу.
3. Назвіть основні типи і форми монополії.
4. Розкрийте основні положення антимонопольного законодавства в Україні.

Семінарське заняття 10

Тема 10. Підприємництво і підприємство

1. Теорії підприємницької функції в ринковій економіці.
2. Сутність і ознаки сучасного підприємництва.
3. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
4. Суть, ознаки та класифікація підприємств.

Основні поняття та категорії:

бізнес, підприємництво, інновації, статична та динамічна економіка, одноособове володіння, партнерство (товариство), повне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, командитне товариство, акціонерне товариство (відкрите і закрите), картель, синдикат, трест, конгломерат, фінансово-промислова група, консорціум, венчурне підприємництво, інжиніринг, лізинг, технопарки, франчайзинг, малі, середні та великі підприємства, фірма.

Література [1; 2; 6–12]

Фіксовані виступи.

1. Організаційно-правові форми підприємництва в Україні.
2. Роль малого бізнесу в ринковій економіці.
3. Поняття фірми як основної ланки економіки.

Практичні завдання.

1. Розкрийте зміст теорій підприємництва.
2. Поясніть сутність інноваційної моделі підприємництва.
3. Назвіть основні організаційно-правові форми підприємництва.
4. Охарактеризуйте позитивні сторони та недоліки малого підприємництва.
5. Поясніть економічну доцільність класифікації підприємств на малі, середні та великі.

Семінарське заняття 11

Тема. Капітал, витрати виробництва і прибуток

1. Капітал як основа підприємницької діяльності.
2. Кругообірот і оборот промислового капіталу. Основний і оборотний капітал.
3. Сутність і структура витрат виробництва.
4. Амортизація основного капіталу і амортизаційна політика.
5. Сутність прибутку та фактори, що його визначають.

Основні поняття та категорії:

капітал: промисловий, торговий, позичковий, людський, основний та оборотний, функціональні форми промислового капіталу, витрати виробництва: зовнішні, внутрішні, економічні, бухгалтерський та економічний прибуток, маса і норма прибутку, фізичне та моральне зношення основного капіталу, амортизація, норма амортизації, методи амортизації.

Література [5–7; 9–12]

Фіксовані виступи.

1. Нагромадження основного капіталу як фактор конкурентоспроможності економіки.
2. Проблеми формування енергоефективної національної економіки.

Практичні завдання.

1. Проаналізуйте існуючі в економічній теорії підходи до визначення сутності капіталу.
2. Поясніть сутність функціональних форм промислового капіталу в процесі його кругообігу.
3. Проаналізуйте механізм амортизації основного капіталу, визначений законодавством України. Чим обумовлене застосування методу прискореної амортизації в сучасних умовах?
4. Які погляди економістів на природу прибутку Вам відомі?

Семінарське заняття 12

Тема 12. Ринки економічних ресурсів

1. Попит і пропозиція на ресурсних ринках.
2. Сутність ринку праці. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми і системи зарплати.
3. Ринок капіталу і формування відсоткової ставки.
4. Економічна природа і механізм утворення земельної ренти.

Основні поняття та категорії:

гранична продуктивність економічних ресурсів, похідний попит, пропозиція праці, заробітна плата: форми і системи, попит і пропозиція капіталу, відсоткова ставка, дисконтування, чиста поточна вартість, земельна рента: диференційна і монопольна, ціна землі, ринок землі.

Література [3; 6; 7; 9; 10; 13]

Фіксовані виступи.

1. Сучасний стан ринку праці в Україні.
2. Формування ринку землі в Україні.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте особливості попиту і пропозиції на ринках праці, капіталу і землі.

2. Проаналізуйте форми і різновиди систем заробітної плати в ринковій економіці.
3. Поясніть сутність і механізм формування відсоткової ставки на ринку капіталів.
4. Охарактеризуйте структуру аграрних відносин у ринковій економіці і механізм утворення земельної ренти.

Семинарське заняття 13

Тема 13. Суспільне відтворення і циклічні коливання в економіці

1. Сутність суспільного відтворення, економічне зростання.
2. Основні макроекономічні показники.
3. Циклічність економічного розвитку.
4. Безробіття та інфляція як прояви макроекономічної нестабільності.

Основні поняття та категорії:

суспільне відтворення, типи економічного зростання, фактори економічного зростання, валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), економічний цикл, фази циклу, безробіття: фрикційне, структурне, циклічне, повна зайнятість, інфляція, антиінфляційна політика.

Література [3; 7; 9–13]

Фіксовані виступи.

1. Проблеми становлення інноваційної моделі економічного зростання в Україні.
2. Інноваційна діяльність як системний процес в конкурентній економіці.
3. Теорія та методологія оцінки результативності макроекономіки.

Практичні завдання.

1. Проаналізуйте методологічні основи системи національних рахунків та її структуру.
2. Поясніть сутність економічного циклу та назвіть відомі Вам теоретичні пояснення циклічних коливань в економіці.

3. Розкрийте тлумачення причин безробіття в ринковій економіці неокласичною та кейнсіанською теоріями.
4. Охарактеризуйте типи інфляції та основні напрями антиінфляційної політики.

Семінарське заняття 14

Тема 14. Фінансова система

1. Сутність, структура і функції фінансів.
2. Державний бюджет як основна ланка фінансової системи.
3. Теорія оподаткування. Податкова система та види податків.

Основні поняття та категорії:

фінанси, фінансова система, державний бюджет: дефіцитний, профіцитний, збалансований, державний борг, податок, пропорційне, прогресивне та регресивне оподаткування, види податків, крива Лаффера, мито.

Література [7–11; 13]

Фіксовані виступи.

1. Тенденції та перспективи міжбюджетних відносин в Україні [ЕУ, 12, 2004].
2. Місце фінансового сектору в сучасних теоріях інституціональної організації економіки [ЕУ, 11, 2004].

Практичні завдання.

1. Розкрийте практичну необхідність фінансів і моделі фінансових відносин.
2. Охарактеризуйте ознаки структуризації фінансової системи.
3. Проаналізуйте основні напрями регулювання бюджетного процесу в Бюджетному кодексі України.
4. Розкрийте структуру податкової системи України.

Семінарське заняття 15

Тема 15. Кредитна система

1. Необхідність і сутність кредитних відносин.
2. Форми і функції кредиту.
3. Структура кредитної системи.

Основні поняття та категорії:

позичковий капітал, кредит, принципи кредитування, форми кредиту, функції кредиту, кредитна система, центральний банк, комерційні банки, небанківські фінансово-кредитні інститути, міждержавні кредитні інститути.

Література [6–11; 13]

Фіксовані виступи.

1. Державне регулювання банківської діяльності в Україні [ЕУ, 4, 2004].
2. Проблеми банківського кредитування інвестицій в Україні [ЕУ, 7, 2005].

Практичні завдання.

1. Поясніть об'єктивну можливість і необхідність існування кредиту.
2. Розкрийте принципи функціонування кредиту та його основні форми.
3. Охарактеризуйте інституційну структуру кредитної системи в сучасній ринковій економіці.
4. Поясніть особливості побудови та функціонування банківської системи ринкового типу.
5. Розкрийте сутність небанківських інститутів кредитної системи.

Семінарське заняття 16

Тема 16. Економічні функції держави

1. Теоретичні уявлення про роль держави в економіці.
2. Форми і методи державного регулювання економіки.
3. Грошово-кредитна політика і засоби її здійснення.
4. Сутність бюджетно-податкової політики.

Основні поняття та категорії:

економічний лібералізм, економічний дирижизм, національні моделі державного регулювання економіки, монетарна політика, норма обов'язкових резервів, облікова ставка, операції з цінними паперами, фіскальна політика.

Література [6; 7; 9–13]

Фіксовані виступи.

1. Проблеми бюджетно-податкової політики в Україні.
2. Розвиток державної власності в контексті історичного досвіду ХХ ст.

Практичні завдання.

1. Поясніть об'єктивну зумовленість регулювання ринкової економіки з боку держави.
2. Проаналізуйте різні національні моделі державного регулювання економіки.
3. Назвіть основні цілі, на досягнення яких, на Вашу думку, повинні бути спрямовані економічні функції держави в сучасній Україні.
4. Охарактеризуйте види та інструменти монетарної і фінансової політики держави.

Семінарське заняття 17

Тема 17. Соціальна політика держави

1. Зміст, критерії та показники соціального прогресу.
2. Рівень життя та його показники.
3. Причини нерівності доходів населення. Крива Лоренца.
4. Система соціального захисту населення.

Основні поняття та категорії:

соціальний прогрес, рівень життя, прожитковий мінімум, індекс розвитку людини, крива Лоренца, коефіцієнт Джині, трансфертні платежі, державне регулювання зайнятості, соціальний захист.

Література [3; 6–11]

Фіксовані виступи.

1. Актуальні проблеми стратегії економічного та соціального розвитку в сучасних умовах.
2. Світовий досвід застосування соціальних стандартів.
3. Фактор здоров'я у відтворенні людського капіталу України.

Практичні завдання.

1. Розкрийте роль держави в соціальному захисті і перерозподілі доходів населення.
2. Поясніть сутність індексу людського розвитку.

3. Поясніть методикау обчислення нерівності в розподілі доходів, що застосовується в економічній теорії.
4. Назвіть основні об'єкти та інструменти державного регулювання соціальної сфери в Україні.

Семінарське заняття 18

Тема 18. Формування і закономірності розвитку світової економіки

1. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки.
2. Структура сучасного світового господарства.
3. Форми міжнародних економічних відносин.
4. Платіжний баланс країни.

Основні поняття та категорії:

світове господарство, міжнародний поділ праці, міжнародні економічні відносини, світова торгівля, теорії міжнародної торгівлі, міжнародний рух капіталу, міграція трудових ресурсів, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародна економічна інтеграція, прямі і портфельні інвестиції, торгівельний і платіжний баланс, міжнародна валютна система.

Література [1; 2; 5–7; 9–11; 13]

Фіксовані виступи.

1. Міжнародна конкурентна політика в умовах глобалізації світової економіки.
2. Іноземний капітал в економіці України.

Практичні завдання.

1. Охарактеризуйте основні форми прояву інтернаціоналізації господарського життя.
2. Проаналізуйте об'єктно-суб'єктну структуру сучасного світового господарства.
3. Дайте визначення і розкрийте сутність міжнародної економічної інтеграції. Які інтеграційні об'єднання Європи і світу відомі Вам?
4. Розкрийте структуру платіжного балансу країни.

Семінарське заняття 19

Тема 19. Економічні аспекти глобалізації

1. Сутність і причини глобалізації.
2. Основні глобальні проблеми сучасності.
3. Міжнародне співробітництво у вирішенні глобальних проблем.

Основні поняття та категорії:

глобалізація, фактори глобалізації, глобальні проблеми, глобальна економіка, суперечливість глобалізації, концепція сталого розвитку, екологічна криза.

Література [6; 7; 9; 10; 13]

Фіксовані виступи.

1. Національна економіка у глобальному конкурентному середовищі.
2. Екологічний чинник формування конкурентоспроможності національної економіки.

Практичні завдання.

1. Розкрийте сутність сучасної глобалізації світових господарських зв'язків.
2. Проаналізуйте основні фактори, що зумовили процес глобалізації.
3. Поясніть суперечливість впливу глобалізації на світову економіку.
4. Охарактеризуйте форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Бабяк М. М., Пешенкова Л. А., Рибчук А. В.* Економічна теорія: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005.
2. *Башянин Г. І., Лазар П. Ю., Медведєв В. С.* Політична економія: Підручник. — К.: Ніка-Центр, 2000.
3. *Бутук А. И.* Экономическая теория: Учеб. пособие. — К.: Викар, 2000.

4. *Вачевський М. В.* Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика. — К.: ЦНЛ, 2004.
5. *Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І.* Основи економічних знань. — 2-ге вид. — К.: Знання-Прес, 2003.
6. *Гене́за* ринкової економіки (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка. Економічний аналіз. Економіка підприємства. Менеджмент. Маркетинг. Фінанси. Банки. Інвестиції. Біржова діяльність: терміни, поняття, персоналії / За наук. ред. Г. І. Башнянина, В. С. Іртемчука. — К.: Магнолія плюс, 2004.
7. *Економічна* теорія: Посібник для вищ. шк. / За заг. ред. Є. М. Воробйова. — Х.; К., 2003.
8. *Економічна* теорія. Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. — 4-те вид. — К.: Знання-Прес, 2005.
9. *Макконел К. Р., Брю С. Л.* Аналітична економія: принципи, проблеми і політика: В 2 ч. — Львів: Просвіта, 1999.
10. *Мочерний С. В.* Економічна теорія: Посібник. — 3-тє вид. — К.: Вид. центр “Академія”, 2005.
11. *Основи* економічної теорії: Підручник / За заг. ред. О. О. Мамадуя. — К.: Юрінком Інтер, 2003.
12. *Основи* економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Відп. ред. Г. Н. Климко. — 5-те вид. — К.: Знання-Прес, 2004.
13. *Політична* економія: Навч. посіб. / За ред. В. О. Рибалкіна, В. Г. Бодрова. — К.: Академвидав, 2004.
14. *Політична* економія: Навч. посіб. / За ред. проф. К. Т. Кривенка. — К.: КНЕУ, 2001.
15. *Політична* економія: Навч. посіб. / За заг. ред. Г. А. Оганяна. — К.: МАУП, 2003.
16. *Політична* економія: Підручник / За ред. проф. Ю. В. Ніколенка. — К.: ЦУЛ, 2003.
17. *Румянцев А. П., Рокоча В. В.* Міжнародна економіка: Підручник. — К.: Знання-Прес, 2003.
18. *Экономическая* теория в XXI веке. Экономика постмодерна / Под ред. Ю. М. Осипова. — М.: Экономист, 2004.

Додаткова

1. *Белл Д.* Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования: Пер. с англ. — М.: Academia, 1999.
2. *Бодров В. Г.* Трансформація економічних систем: концепції, моделі, механізми регулювання та управління: Навч. посіб. — К.: Вид-во УАДУ, 2002.
3. *Державне регулювання економіки:* Навч. посіб. / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. — К.: КНЕУ, 2000.
4. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку* / За ред. В. М. Гейця. — К.: Фенікс, 2003.
5. *Економічна енциклопедія: У 3 т.* / Відп. ред. С. В. Мочерний. — К.: ВЦ “Академія”, 2001.
6. *Єременко В. Г.* Основи соціальної економіки: Популярний курс. — К.: МАУП, 1997.
7. *Корнай Я.* Шлях до вільної економіки. — К.: Наук. думка, 1991.
8. *Мир на рубеже столетий.* — М.: Новый век, 2001.
9. *Перехідна економіка: Підручник для студ. вищ. навч. закл.* / За ред. акад. В. М. Гейця. — К.: Вища шк., 2003.
10. *Рибалкін В. О., Лазня І. В.* Теорія власності. — К.: Логос, 2000.
11. *Світова економіка: Підручник* / А. С. Філіпенко, О. І. Рогач, О. І. Шнирков та ін. — К.: Либідь, 2000.
12. *Стігліц Дж. Е.* Економіка державного сектора: Пер. з англ. — К.: Основи, 1998.
13. *Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть* / За ред. А. С. Філіпенка, В. С. Будкіна, А. С. Гальчинського. — К.: Либідь, 2002.
14. *Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р.* Экономика. — М., 1993.
15. *Чухно А. А.* Постиндустриальна економіка: Теорія, практика та їх значення для України. — К.: Логос, 2003.
16. *Юхименко П. І., Леоненко П. М.* Історія економічних учень: Навч. посіб. — 3-тє вид. — К.: Знання-Прес, 2002.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Плани семінарських занять.....	4
Список літератури.....	19

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуненко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Г. В. Макуха*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2563

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП